

Szerkesztővel értekezni lehet mindennap 11 és 12 óra között. — A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény **Margitai József** szerkesztő nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Fischel Fülöp könyvkereskedése. Ide küldendők az előfizetési díjak nyitlerek és hirdetések.

Hirdetések jutányosan számítatnak.

MURAKÖZ

MAGYAR ÉS HORVÁT NYELVEN MEGJELENŐ TÁRSADALMI, ISMERETTERJESZTŐ ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.
Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

A »Muraközi tisztai önszegélyző szövetkezet«, a »Csáktornyai takarékpénztár«, a »Muraközi takarékpénztár« sat. hivatalos közlönye.

Előfizetési árak:

Égész évre . . . . . 4 frt
Fél évre . . . . . 2 frt
Negyed évre . . . . . 1 frt
Egyes szám 10 kr.

Hirdetések még elfogadhatnak:

Budapest: Goldberger A. V. és Eckstein B. hird. irod. Bécsben: Schalek H., Dukas M., Oppelik A., Daube G. L. és társánál és Herndl. Brűnben: Stern M.

Nyitlér petitsora 10 kr.

Országos lelenzház-egyesület

Nagy és nemes mozgalom indult meg röviddel ezelőtt a fővárosban, melynek czélja egy régi nemzeti mulasztásunkat pótolni, társadalmunknak egy sajtó sebébe beheszesíteni. A nyugati kulturállamokban már réges régen, Olaszországban és Franciaországban évszázadok óta látják el az apjuk anyjuk elhagyta kisdedekeket jótékony-ság segítségével, vagy közköltségen.

A középkor szellemének megfelelőleg kezdetben klastromokban és templomokban vették fel a kisdedekeket kiket titokban egy ott kitett forgó szekrénybe helyeztek el löbnyire éjnek idején. A gyermekeket az után apáczák gondozták a klastromban ugy. hogy az ilyen gyermekek a világtól elkülönítve növekedtek fel. Ez a módja a felnevelésnek nem czélszerű. Egyrészt nagy a veszedelem a gyermekekre, ha sokan együtt vannak, betegségek könnyen átragadnak egyikről a másikra. Azonkívül a világtól való elzáratás nem jól hat a kisdedek lelki fejlődésére.

Manapság alig van már oly lelenzház, melyben a gyermekeket intézetileg nevelik, hanem majd mindenütt arra igyekeznek, hogy a gyermekek a nép által neveltesseken fel, s így oda jussanak vissza, a honnan kikerültek; olvadjanak a népbe, hogy a társadalom hasznos tagjává váljanak. Az ország nép annyira szereti »madonna gyermekeit« (így nevezik a lelenzket), hogy

gyakran ingyen veszik fel és családjuk tagjává fogadják.

Ezt a hazafias és emberbaráti eszmét óhajtja megvalósítani az »országos lelenzház-egyesület«. Tulajdonképen szegényen élők hazáknak, hogy még eddig nem gondoskodtunk kellőképen az ártatlan kisdedekről, a kiknek egyedüli bűnük, hogy szülők nyomorognak, könnyelműek vagy bűnösök. Hányszor történik meg az orvosi gyakorlatban hogy a jómódu család vézna csecsemője mellé dajkát kell megvizsgálnunk, a ki bemutatja ép, erős csecsemőjét, kit kénytelen másoknak kiadni ápolásba. Alig mulik egy két hónap és egy vén banya beállít a dajkához beaszott, vézna csecsemőt tartva karjaiban, s a szegény anya borzadva bontja szét a rongyokat, nézi gyermekének puffadt hű-át, ránczos bőrét és hallja nyöszörgő sirását. Ez a szegény teremtés már közel van ahhoz, hogy anygallá legyen, s a főváros, valamint a nagyobb városokat környező falvakban valóóság anygalecsináló ipar fejlődött ki, hova olcsó áron kiviszik a gyermekeket meg halni, annál gyorsabban, minél kevésbé pontosak a kialakított bér fizetésében. Arról van tehát szó hogy ezek a kisdedek jó ápolásban részesüljenek, a mennyire lehetséges a családban neveltesseken fel. Ennek kipróbált legjobb módja az hogy az ilyen gyermekeket egy — vagy több központi intézetbe vegyék fel, a hol őket az orvos megvizsgálja s az egészségüket mielőbb az

érte bejövő földmivesek és kisiparosok nejeinek átadja gondozás végett kellő fizetés fejében. Az intézetben csak azok a gyermekek maradnak vissza, a kik betegek, hogy ott anyatje mellett gondos ápolásban részesüljenek. A kiadott gyermekekre az intézet, de különösen az egyesület vidéki tagjainak folyton és szigoruan kell felügyelniük. Ez igen fontos, mert ha a gyermeket kiadják és többet rá komolyan senki nem vet ügyet, akkor a gyermekek úgy pusztulnak, mint azelőtt. Épen ennek elkerülése végett szükséges a nemes szívű és jótévő társadalomnak részvétele minél tágabb körben. Hiszen a lelenztyug tulajdonképen közügy és az államnak kötelessége gondoskodni az elhagyott kisdedekről; azonban nálunk ezt az állam a községre rófta, a melyek azután minél olcsóbb és így rosszabb ápolásba adják a gyermekeket.

Tehát a társadalomnak részt kell vennie e mozgalomban, ha azt akarjuk, hogy a kisdedek jó kezekben legyenek s a hazasznos polgáiraivá váljanak.

Hazafias és emberbaráti művet igyekeznek tehát életre ébreszteni azok, kik az országos lelenzház-egyesület megalakításán fáradoznak. Örömmel látjuk, hogy a fővárosnak színe-java máris csatlakozott a mozgalomhoz, melynek célját fenntarvóan vázoltuk. Nem közönséges együletesdi ez, hanem arról van szó, hogy ezer kisdéd életét megmentjük, és épen ezért a

A „Muraköz“ tárczája

József főherceg, mint tüzoltó.*

József főherceg, hazai tüzoltóink fővédnöke, az 1892 ik évben Aicsuthon tüzoltó-zakaszt alkalkított, s azóta ez a szervezett tüzoltó-ság, élén fenséges főparancsnokával, Aicsuth és környékének nagy áldására folyton működik. A fensége e tüzoltó szakasz alakulásának történetét meg is írta, és e nagybecsű leírást az Aicsuthi tüzoltó szakasz irattára örzi az eredeti kéziratban. A kézirat így szól:

Adatok az Aicsuthi önkéntes tüzoltó-zakasz történetéhez.

Írta: József főherceg.

Midőn 1879-ben Bokalberg Ernő ur a m. kir. országos tornaiintézet igazgatója, Aicsuthon gyermekeim tornagyakorlatait vezette, szóba jöttek a gyakori tüzesetek és a rendszeres tüzoltás hiánya; megvizsgáltatták a régi szerkezetű szivattyúkat és megállapították ezeknek hasznaveletelensége.

Még akkor nem akartam egyenesen a községhez fordulni egy rendes tüzoltó csapat toborzása végett, mert előbb annak hasznos létezől

akartam meggyőzni lakosait. Így tehát elhatároztam egy tüzoltó raj szervezése saját udvari és kerti cselédjeimből.

Bokalberg urat felkértem egy nézetle szerint legcélszerűbbnek vélt szivó és nyomó szivattyú beszerzésére, ugymint egyelőre nyolc emberre való ruhák és szerelvények megrendelésére.

Ennek folytán Waiser Ferenczöl rendeltetett 1 szivattyú, 3 darab dugó létra, 8 sisak, 8 zubbony, 1 parancsnoki, 2 csövezető és 4 szivattyús felszerelés.

A főparancsnokságot magam vettem át és a következő kis csapatot állítottam föl: Szigethy János várnagy, fecskendő parancsnok; Mészáros Pál és Nagy Gábor kerti közművesek csövezetők, az első volt tizedes a 19. soredred utászainál, a másik tizedes a 63. honvédszászlóaljnál; 4 felszerelő tüzoltó: Németh István négyes kocsis, volt es. kir. utásztizedes; Petrovics Mihály négyes kocsis, volt tüzér; Kögi Ferencz. volt halogatos a 59. soredrednél és Kenyeres János házi szolga, m. kir. koronaőr.

Ezen csapat betanítását Bokalberg ur ugyanazén év június hó 29 én kezdette és egy rövid gyakorlati szabályzatot jegyzeti föl részére. Néhány gyakorlat után harcckészen állt a kastyélbeli tüzoltó raj.

Első működése sikerült, midőn 1880-ban egy éjféltkor kiütött tűzhöz Tabajdra előbb érkezett, mint az akkor keletkezett önkéntes tabajdi egyelet tagjai, mely azonban nem sokára szét is oszlott. A tűz elnyomatott és öt órákor reggel bevonult a csapat.

Ezentul lasan egész cselédségemet személyesen tanítottam, mivel Szigethy erdősnök lett

Pilis-Csabára előléptetve. A parancsnoki állás azóta nem is volt betölthető.

Ezen szervezésnek nagy hátrányai azonban nem sokára napnyére kerültek, mert gyakran én és cselédekem távol lévén Aicsuthról, megakadt a szolgálat, így történt, midőn 1882. július hava 25 én szent-györgyi pusztámon délben ütött ki egy nyári szalmatűz juhakolban, hol csak három bojtár vala jelen, mivel az összes cselédség a bányavölgyi majornban esépt. Ámbár az ispán egy régi szerkezetű fecskendővel rögtön jött, melyet öt más fecskendő követett, mégis beleégett 1700 juh.

En csak 3 órákor délután kaptam a jelentést, az egész tüzoltóságból csak három szedtem össze és így indultam. A két csövezető deszkavásárlásra volt Tatán és három kocsis Budapesten és Martonvásáron. Hősem sikerült a jó szivattyúval az ez alatt keletkezett erős szél daczára a körülálló kazalokat és épületeket védni és a parázs oltani; mert midőn érkezünk, már négy fecskendő el volt törve. Hat órákor este a tegutolsó sziporka is el volt verve.

Eredati eset, hogy ezen tüzvész előestéjén az Aicsuthi mesteremberek barátságos összejövetelekkel elhatározták, hogy nálam ajánlkoznak önkéntes tüzoltóknak, mi másnap meg is történt; ezen derék iparosok neveit itt örökitem:

Bajkó János és Elek Gábor szabómesterek, Vellez József lakatosmester, Rusz Lajos és Csontör János asztalosmesterek, Tóth Dávid és Vassanits Béla közművesek. Kovács József bádógosmester, Schebeszta Gusztáv és Schebeszta József nyergesek, Misán Alajos vendég-ös, Katona István mészáros

* Ez érdekes tárczacikket a »Nemzet«-ből vettük át.

mozgalomnak országosnak, impozánsnak kell lenni. S ha a kormány s az országgyűlés látni fogják a törekvés komolyságát, az eszme megvalósítását, akkor bizonyára kell, hogy erkölcsileg és anyagilag hozzájáruljon. És épen azért, mert ily nemes és nagy tervről, régi mulasztás pótlásáról van szó, kérjük tisztelt olvasóinkat, hogy csatlakozzanak e mozgalomhoz. E lap szerkesztőségére szívesen fogad és nyíltan nyugtáztat bármely csekély adományt s azt az egyesülethez (Budapest, kerepesi ut 41) juttatja, mely bárkinek szolgálat bővebb felvilágosítással. Sőt a nemes egyesület megérdemelné, hogy mulatságok, bálók, tombolák stb. jövedelmét, vagy legalább annak egy részét e célra fordítsák.

Gondoljunk Széchenyi nagy hazánkfia mondására: »Oly kevesen vagyunk, hogy még az apagyilkosnak életét sem kellene kioltani, mivel magyar«; minél inkább kötelességünk tehát a pusztuló ártatlan kisdedek ezereit megmenteni!

Dr. Faragó Gyula.

A Széchenyi-emléktábla és leleplezése.

Midőn 1891 ben, Széchenyi István gróf születésének száz éves évfordulóján, e nap méltó megünneplése először szóba került: a Magyar Tudományos Akadémia elhatározta, hogy ez alkalomból azon jelenet — midőn Széchenyi az 1825 — 27-iki országgyűlésen 60.000 frtnyi adományát egy magyar nyelvű tudós társaság alapítására följánlja — emléktáblán örökítessék meg, és ezt az emléktáblát helyezék az akadémia palotája falának jobb sarkára, hova az építéskor különben is ilyen emléktáblát terveztek. Holló Barnabás elkészítette a megörökítendő jelenet tervezetét, melyet az akadémia jóváhagyott s ércben való kivitelére nagyobb összeget szavazott meg, egyszerűen a kormányt és az egyeseket is felszólította, hogy a költség fűdözéséhez járuljanak hozzá. Holló B. megbízatva a kivittel, először is behatólag tanulmányozta az alapítás jelenetét történelmi szempontból, s azután a jelenetben szereplő alakok arcképeit vette lelki-

Balogh Gábor kovácsmester, Hosszu Vendel, Weisz Emanuel és Somódy János csipész-mesterek, Járóka Károly és Komáromi Lajos földművesek.

Julius 26-án Pap István udvarában tűz támadt, én oda a régi tüzoltókkal jökor jöttem, a már égő öletőn lokalizáltam az égés. A már jelentkezett 18 új tüzoltót a szivattyúhoz állítottam, tehát ez volt tulajdonképp még szervezésünk előtt első kisműködésünk.

Az itt összesereglet alcuthi és dobozi nép, mely minden alkalommal dicséretes áldozatkész-séggel működik és azért természetűl tüzoltónak van teremtve, látta működésünket és ez elég volt arra, hogy 1892. július 30-án reggel Mészöly Győző református lelkész a következő névsorral jelenjék meg nálam. engem a község nevében felkérni, hogy az alcuthi lakosok fiataljait befogadjam önkéntes tüzoltóknak. Régi óhajom teljesült, felszólítás nélkül sereglettek körülöttem!

Ezek valának: Parti Ferencz, Tóth Ferencz, Németh Gábor, Bárános Gábor, ifj. Kabai János, ifj. Parti János, Parti Lajos, Németh Dániel, Adám Ferencz, Elek Lajos, Mészáros István, Komáromi Gábor, Parti József, Komáromi József, Marczinkó István, ifj. Elek István, Szabó Gábor, ifj. Bárános József, Bajkó József, ifj. Takáts István, Rekettyei Sándor, ifj. Hartendi József, Fodor János, Komáromi Sándor, Papp Gábor, Szentgyörgyi István kisbíró, Othling István, Szentgyörgyi János. mind derék fiatal földműves.

(Vége következik.)

ismeretes tanulmány alá. Így készült el az a körülbelül öt méter széles és két méter magas dombormű, mely az alapítás jelenetét ábrázolja. A művész hosszas tanulmánya miatt csak mostanra készítette el művét, mely hű és tökéletes kivitelével méltán büszkeségére válik.

Az emléktáblán domboru kivitelben látjuk közepén Széchenyinek, mint huszárcapitánynak egyszerű, de méltóságos alakát, a ki Nagy Pál hatalmas színoki érve léseinek hatása alatt felajánlja egész évi jövedelmét; ott látjuk Vay Ábrahámot, a könnyekig elérezkenyült magyar főurat, ki a lelkesedés első hevében nem tud szóhoz jutni; az elnöki asztaltól balra mindjárt Andrássy György, jobbra pedig Károlyi György grófokat, a kik hátrán ugyanau nyit ajánlottak fel a tudós társaság alapítókéjére, mint Széchenyi egymaga. Ott vannak az orsz. gyűlés alsó tábláján az asztalhoz közelebb álló követek és hallgatók, kik közül csak gr. Dessewffy Józsefet, Felsőbútki Nagy Pált, Wesselényi Miklós bárót, Eszterházy Mihály és György grófokat és Perényi Zsigmond bárót említjük meg, a kik nemcsak tanui voltak Széchenyi nagyobb szabásu fölléptének, hanem osztoztak is áldozó kesztségében.

E jelenet megörökítése az emléktáblán a mily hatásos, ép oly szerencsés művészi lelemény eredménye. Ez-n emléktáblának ünnepélyes leleplezése f. hó 15-én történt az akadémia ünnepélyes közgyűlésén. Dél-előtt 11 órakor fényes sokaság töltötte meg a magyar tud. akadémia dísztermét. Tudósok, államférfiak, főpapok, egyletek és vállalatok képviselői gyűltek össze, hogy az ország színe előtt ünnepelejk Széchenyi István emlékezetét. Az Akadémia főkapuja előtt kocsi kocsi ért, melyekből magyar díszruhás miniszterek, politikusok, papok, tudósok, katonák s ragyogó középső nők szállottak le. Künn óriási közönség lepte el az emléktábla környékét.

Az elnöki asztal mögött — mely mellett bíró Eötvös Loránd, Szily Kalmán, Zichy Antal és Heinrich Gusztáv foglaltak helyet — állott Széchenyi István életnagyságu arcképe fekete fátjollal és délszaki növényekkel körítve. Az ünnepi ülést br. Eötvös Loránd elnök nyitotta meg. nagy vonásokkal ábrázolva Széchenyi pályájának teljes képét, mintegy keretétül annak a remek tanulmánynak, melylyel Beöthy Zolt. az ünnepi szónok, csodálatra ragadta később a hallgatóságot: kiemelte az alapító munkás életének vezéreszméjét; a haladást a magyar szelvényben való örökös előmenetelt s megjelölte a mester nyomdokain haladó tudományos intézet kitűzött programját. A hazai irodalomnak minden időkre egyik legnagyobb remeke marad ezen ünnepi beszéd, mely csillogó nyelvvel, meglepő kordépeivel, mély lélektani és esztetikai elemzéseivel, finom jellemzésével mindvégig lebilincselte a figyelmes szónoki befejezésével pedig kitörő lelkesedésre ragadta hallgatóit.

Ezek után az emléktábla megtekintése következett, mely a szakértők egyhangu véleménye szerint egyike a főváros legsikerültebb szoborműveinek.

Az ünnepély d. u. 3 órakor ért véget.

Különfélék.

— **Kinevezés.** A kereskedelmi miniszter Tóth András helybeli posta- és táviradgyakornokot ideiglenes minőségű posta- és táviratizálttá nevezte ki.

— **Megjuttatott tanítók.** A közoktatási miniszter a segély- és jutalomdíjak czíme alatt rendelkezésére álló összegből legközelebb 2000 frt jutalmat osztott ki azon tanítók közt, kik a magyar nyelv oktatásában tanusított buzgalombul által az elmúlt tanév folyamán leginkább kitűntek. Vidékünkön 2 tanító nyert jutalomdíjat, u. m. Horváth Gyula strídi áll. el. iskolai igazgató és Tóth Sándor, perlaki áll. el. isk. tanító.

— **Ésküvő.** Grieshaber Adolf, budapesti ügyvéd f. hó 15-én oltárhoz vezette öz. Bauwald, szül. Hercz Julika asszonyt Budapestben.

— **Éjegyzés.** Gostel Lipót pregrádi kereskedő jegyet váltott Klein Mór helybeli kereskedő leányával, Jetti kisasszonnyal.

— **Ésküvő.** Spitzer Ede, a zagorai miholyáni kereskedő f. hó 24-án v. zeti oltárhoz Varasdon Frindrich Salamon, polstraui kereskedő leányát, Regina kisasszonyt.

— **Meghívó.** A mura-csányi olvasókör f. hó 28-án saját helyiségében a Sárközy S. zenekarának közreműködésével táncmulatságot rendez,

Meghívó. A perlaki önkéntes tüzoltóegylet a városi vendéglő nagyerében 1893-ik évi február hó 5-én saját pénztára javára tombolával összekötött zártkörű táncvigalmat rendez. Kezdele 8 órakor. Beléptidij 50 kr. Az egylet — egyenruhában megjelenő — tagjai, személyük után beléptidiját nem fizetnek. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlaplaj nyugtáztatnak.

— **Az országos leleplezés-egyesület** alapszabályából közöljük a két paragrafust, melyek az egyesület célját tüntetik fel. — 2. § Az egyesület célja szegény elhagyott gyermekek tartása, nevelése és gyógykezelése a betöltött 13 ik életéveikig és szemmel tartásuk a nagykorúságig. 3. § Az egyesület e célzt országos leleplezésnek és a szükséghez képest ezzel kapcsolatban szülőlháznak alapítása által igyekszik elérni. A szerkesztőségünkben levő gyűjtőívre bevezetjük a tagok jelentkezetteket s azokat lapunkban nyilvánlartjuk. Rendes tag az, ki 5 évi kötelezettség mellett évenként 2 frtot fizet; pártoló tag, ki 5 frtot; alapító tag, ki az egyesület tőkétéhez legalább 50 frtnyi adománnyal járul; alapítványos tag az, ki az egyesület céljaira legalább 300 frtot adományoz. Az alapítványosok nevei megörökíttetnek.

A kultureresület ügye Nagy-Kanizsán. A Dunántuli közművelődési egyesület propagálása céljából annak idején többször megfordult Kanizsán Bekics Gusztáv országgyűlési képviselő. Több buzdító felolvasás és vidám banketézések után végre mederbe jutott az ügy és kimondották a kultureresület megalakulását. Missziója megértéséhez nem kellett apostolok, mert a Muraköznek és a Nagykanizsával szomszédos falvaknak magyarosítása, valamint a színtén közvetlen szomszédtságban megindult kivándorlás megakadályozása munkára hívta minden hazafiasan gondolkozó polgár teltérjét, lelkesedését, áldozatkésztségét. A megalakulás végleges kimondása előtt a szervezésre harmincz tagu bizottságot küldöttek ki. Ez megint a maga kebeléből egy héttagu alapszabályszerkesztő-bizottságot választott, mely az alapszabályokat el is készítette és betérjesztette a szervezőbizottság elnökének. Ennek most már elmúlt egy esztendeje. Itt az ügy megfenelelt. Azóta nem történt semmi. A közművelődési egyesületeket propagáló kapacitások közül azóta nem mutatkozik egy lélek sem, hogy a magyar nemzeti kultúrára nézve oly fontos pozícióban az egyesület megalakítását

sürgetné s arravaló férfiak kezébe tenni le. Pedig ha valahol, úgy éppen ezen a vidéken fontos nemzeti közérdek, hogy az egyesület minél előbb akcióba lépjen

Hideg. Budapesten régen volt már ilyen hideg, mint ez a mostani. Január 15-én reggel is -15,7 C. fok volt s délben se melegebb lett. Különböző ország-szerke nagy a hideg. Kassáról jelentik, hogy három nap óta -25 C. fok alatt van a hőmérő, a kutak befagytak, az aszfalt a nagy hidegben megrepedt. Az Érmellékről írják, hogy -20-27 C. fok közt ingadozik a hőmérséklet. Rendkívüli a hideg a következő helyeken: Trencsénben -22,2, Csáktornán -23,6, Zágrábban -21,2, Panasován -23,8, Zombolyán -26,5, Orsován -20,8, Szegeden -27,2, Szolnokon -25,8, Debreczenben -24,4, Akna Szlatinán -25,5. Szatmáron -24,4, Nagyvadon -21,8, Koziozsvárott -25,6 C. fok.

Halálozás. Bedő Mihály becsehelyi tanító hosszas szenyedés után, életének 25-ik évében Zalaegerszegen elhunyt. Béke lengje körül a korán elköltözött porait!

Megyei hírek. A keszthelyi polgári fiúiskolának fokozatos megszüntetésére vonatkozó miniszteri rendelet leérkezett a megyei tanfelügyelőséghez. — A nagykanizsai ág. ev. gyülekezet sorsjátékán a főnyeremény a 40 sorozat 982. számú sorsjegyre esett. — Kiss József keszthelyi tanár és parancnok vitórás szájával a kisérletek pompásan sikerültek. — A Zala cz lap szerkesztését dr. Lóke Emil, a Sümegh Szt. Gróth és Vidéke új lap szerkesztését pedig dr. Székely Albert, ügyvéd vállalta el. — Isóó Lajos, a zalaegerszegi ügyvédi kamra alelnöke elhunyt — Dr. Dunst Ferencz apát nővérét, Emilia kisasszonyt oltárhoz vezette Kapácsy Kálmán z-apatii ispán. — Balogh Árpád, színigazgató jól szervezett társulatával megkezdte előadásait Z-egerszegen. — Lentiben Tóth Sándor, s. lelkész és Horváth György bíró kezdeményezésére olvasó-kör alakult. — Svastics Imre honv. huszár főhadnagy a 7-ik honv. b. ezredhez helyeztetett át.

József főherceg családjával együtt folyó hó 14-én hagyta el Acsuthot és külvonalattal Kelenföld állomásra ért, hol László főherceg várakozott fenséges szüleire. A főhercegi család egy órai tartózkodás után folytatta útját Fiuméba, hova 15-én hosszabb tartózkodásra meg is érkezett.

László főherceghez nagy számmal adnak be folyamodványokat kihallgatásért, segély iránti kérvényeket stb. Mint illetékes helyről értesülünk, László főherceg, mint kiskorú királyi herceg sem kihallgatásokat nem ad, sem folyamodványokat, kérvényeket stb. nem fogad el.

Balaton országúta. A Balaton már oly erősen befagyott, hogy egész országot vezet rajta keresztül. A felső féli emberek szállítják át a sok terméskövet Siófokra. De eunek az országutnak azért megvannak a maga veszedelmei: ritkán történik meg rajta a szállítás baleset nélkül. Így e hó 15-én a kőszállítók a hófúvás miatt nem vették észre a rianást. Beleszaladtak s bent maradt öt ló kocsival együtt, az emberek nagy bajjal megmenekültek.

Az ezüstforintosok. 1892. december 31-én lejárt a konvencziós ezüstpénzek beváltására megállapított határidő. Minthogy azonban egyes esetek előfordultak, hogy pénztárak félreértésből osztrák értékű ezüstpénzeket vissza utasítottak: a pénzügyminiszterium sürgősen in-

tézkedett az iránt, hogy az állami és egyéb nyilvános pénztárak, különösen a pénzügyi és a vasuti pénztárak utasítást nyerjenek hogy az osztrák értékű ezüstpénzeket tehát a Magyarországon 1868. óta vert ezüst egy forintokat, valamint az Ausztriában az 1857. évi érmepatens alapján vert o. é. két-, egy- és egyedforintosokat ezentul is fogadják el, a mennyiben az egyes érmeek a fennálló pénztári szabályok szerint forgalomképesek. Ezek az o. é. ezüstpénzek az 1892. évi valutatörvények értelmében is addig, a míg ebben az irányban külön intézkedés nem tétetik, továbbra is törvényes fizetési eszközök képeznek és úgy az állami és egyéb nyilvános pénztáraknál, valamint a magánforgalomban is fizetésül teljes értékükben elfogadjandók.

Új püspöki helynökség. Szeged város polgársága körében komolyan foglalkoznak azzal az eszmével, hogy Szegeden a Csánád egyházmegyei káptalan püspöki helynökségét szervezzék. A város két első nagy plébániája nemrégiben megüresedett s ez az alkalom szülte meg a helynökség szervezésének ideáját. Szeged Magyarország egyik legnagyobb katolikus hitközsége, mely mindenha védőbástyája volt az egyházmegyének, következésképpen jogosult a helynökség kérdése. A mozgalom egyébként komoly, a mennyiben a város több tekintélyes polgára áll az élén, köztük Lázár György dr. helyettes polgármester, aki hír szerint javában tanácskozik már ez ügyben Desseffy püspökkel. Mint leendő püspöki helynököt Németh József felszentelt püspököt s Dobó Miklós kanonokot emlegetik. A mozgalom eredményessége esetében a szegedi helynökségnek a pozsonyi, nagyszombati, kassai vagy a debreczeni helynökséghez hasonló szervezete lesz.

A nyolczadik. Frigyes főherceg felesége Izabella főhercegnő tegnap délelőtt fél 11 órakor egy egészséges leánygyermeket szült. Az újszülött főhercegnő Frigyes főherceg nyolczadik leánya. Az orvosi bulletin szerint, úgy az anya, mint újszülött gyermek egészségi állapota kiünő.

A mezőrendőrségi javaslat. A mezőrendőrségi törvényjavaslat, a mint halljuk újból tárgyalás alá került a földmivélés, miniszteriumban.

Vasutaink jövődelmeiből. A lefolyt év első 11 hónapjára vonatkozó kimutatásokból amaz örvenletes következtetésre jutunk, hogy míg a monarchia osztrák felének vasutainál a bevétel 1891-hez képest 8,6 millió fittal apadt, a magyar vasutak ugyanazon időre 1,5 millió ft bevételi többletet tüntettek föl. Ez a tény annál felöltöb, mert a gabnaexport nem volt túlságosan bő, a kolera járvány pedig határozottan csökkentette a forgalmat. Ha mindezek dacára mégis kedvező eredményt tudunk elérni, ez eléggé bizonyítja közgazdasági állapotaink fejlődését, s ama vasuti politika helyességét, melyet még Baross léptetett életbe.

Hatal hírek. Vaszary Kólos hercegprímást f. hó 16-án nevezték ki bibornokká. — Székesfehérvár város Wekerle S. miniszterelnököt diszpolgárrá választotta. — A képviselőház ülésidejének megváltoztatása czéljából Bánffy, elnök részéről mozgalom indult meg s e tekintetben az egyes pártok küldöttei közt tárgyalások folynak. Valószínűleg d. n. 2-6-ig teszik át az ülések idejét. — A belügyminiszterium második államtitkárul br. Jósika Samu orsz. képviselő oveztetett ki. — Láng Lajos, pénzügyminiszteri államtitkár állásától lemondván, vissza megy budapesti egyetemi tanszékére. — Páulay Edének, a nemzeti színház igazgatójának 15 éves jubileuma alkalmával

a színházlátogató közönség együtt kossorút és aranytollat nyújtott át, a színházhoz közelebb álló körök pedig melegen üdvözlözték.

Egy régi szerkezetű, hosszú zongora, feketén fényezett, olcsó áron eladó. Értesítést ad a kiadóhivatal.

VASUTI MENETREND CSAKTORNYAN.

Indul	Napszaka	Ora	Perc	Gyors-pósta és-vegyesvonal
Kanizsa felé	Reggel	4	44	gyorsv.
	Délben	11	39	postav.
Pragerhof felé	Éjjel	10	07	"
	Reggel	6	22	"
Zágráb felé	Délután	4	15	"
	Éjjel	1	17	gyorsv.
Varaszdig	Reggel	6	50	vegyesv.
	Délután	4	20	"
Egerszeg felé	Este	10	17	"
	Délben	11	44	"
Érkezh	Reggel	5	00	"
	Délután	5	00	"
Kanizsa felől	Reggel	6	14	postav.
	Délután	4	01	"
Pragerhof felől	Éjjel	1	14	gyorsv.
	Reggel	4	41	"
Zágráb felől	Délben	11	29	postav.
	Éjjel	9	55	"
Egerszeg felől	Reggel	4	31	vegyesv.
	Délután	11	17	"
Egerszeg felől	Este	9	30	"
	Délután	9	50	"
	Este	9	49	"

NYILTÉR

Nyilatkozat.

Weisz Fáni alsó-lendvai lakos, okl. szülész nőm körében teljesített működése alatt nemcsak e téren kiváló szakképztségének adta tanujelét, hanem az önfeláldozó s valóban anyai szeretettel teljesített ápolás, a gyengéd és figyelmes bánásmód érdemessé teszik arra, mikép mindezekért a nagy közönség előtt halamat kifejezve, mint a szülésznek egyik kitünő tagját az ilyenmü segélyt igénylők legmelegebb pártolásába ajánljam.

BELLEZ EDE
stridói jegyző.

Báli-selyemszöveteket méterenként 45 krtól 11 krt 65 krig, valamint fekete, fehér és színes selyemszöveteket is méterenként 45 krtól 11 krt 65 krig — sima, esikozott, kockázott, mintázott, damaszott stb. minőségben (mintegy 200 különböző fajta és 2000 különböző szín s árnyalatban) szállít postabérvámmmentesen Henneberg G. (os. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben. Mintak póstaforulóval küldetnek. Svájczba címzett levelekre 10 kros és levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

FELELŐSZERKESZTŐ
MARGITAI JOZSEF

S urednikom moći je svaki dan govoriti med 11 i 12 vurom. — Sve pošiljke tišće se zadržaju novinah, naj se pošiljaju na ime **Margitai Jozeфа** urednika vu Čakovecu.

Izdateljstvo:

Kužičara Fischel Filipova kam se predplata i obznane pošiljaju.

na horvatskoj i magjarskom jeziku izlazeći društveni znanstveni i povučljivi list za puk.
Izlazi svaki utijeden jedankrat i to: vu svaku nedelju.

Službeni glasnik: „Medjimurskoga podpomagajućeg ovničikoga društva (Čakovečke sparkasse“, „Medjimurske sparkasse“, i t. d.

MEDJIMURJE

Predplatna čena je:

Na celo leto . . . 4 frt
Na pol leta . . . 2 frt
Na četvert leta . . . 1 frt

Pojedini broji koštaju 10 kr.

Obznane se poleg pogodbe i fal računaju.

S o l.

Im nju vsaki pozna, pak ipak sam ai naprvo vzal, dragi čitatelj, da ti, vu koliko mi je znano, pripovčdam o toj rudi, koju vsaki dan gledaš i jedeš, ter koja ti baš zaslađi, akoprem je slana, tvoj trudni i mukotrpnj život. Nju štaju vsi narodi, ona je od zibke ljudskoga roda verna sprevoditeljica njegovoga živovanja, ter da pregovori, znala bi od kralja pak do siromaka. Pak kak je nebi cčnili, kad je tak vnovovrstno trebamo; zvun za našu hranu, služi oni za uzdržavajde mvrhe, za pravljenje sode, klora, salmiaka, za poca- klinu lonca, za občuvanje drvenine bro- dovah, za soljenje ribah i mesa. Računa se, da čovčk, koj 75 kilogramov važe, sadržaje vu sebi pol kilogramov soli i da je vsako ljeto treba 16 funti.

Sol je nahadja vu čvrstom stanju kak kamena sol, razstopljena vu morju i kak slatine vu kori zemeljskoj vu velikoj vno- žini. Kakti kamenata sol dohadja ona jako gusto vu društvu sa glinom i gipsom. Takove je ima jako vnoغو vu severnih Karpatih kod Vieličke, Bohunje, vu Er- dčlji, vu Desakni, Tordi i Vizakni; onda vu španjolskoj provinciji Kataloniji kod Kardone i t. d. Jednom rečjum, dobri se je Bog poskrbel, da nam je nefali Kada deždj pada, prehadja i vu zemlju, zahvati na svom putu slojeve soli, koji raztapa, ter malo po malo na površinu zemeljsku do- naša. Na takov način prave se slani zvi- ranjki, slane močvare i slana jezera, voda opet ovih jezera izparuje se sunčanom toplinom a sol se onda staloži na dno. Od takvih slanij jezera spomenuti mi je slano jezero kod Eislebena, Eltonsko jezero blizu Volge i Mrtvo morje. Kak se vu Mrtvo morje jako malo sladke vode vlčva, to je ono sunčanom toplinom toliko vode izgu- bilo, da već ribe vu njem žičeti nemogn, a došlo bude vrčme, kad se bude zevsema voda izparila, a vsa se bude sol na dno staložila. To je sudbina vsih slanij jezera, koja vu toplih krajevih leže, a malo sladke voda iz vana dobivaju.

Austro Magjarska je na glasu, sa svoga majdana kamene soli vu Vieličkoj vu Ga- liciji. Nezna se, kada je to rudokopje iz- nadjeno, ali imade dokežah, da je jako starodavno, ar se je već vu prvog polovici 11. včka iz njega sol izkopala. Rudnik taj postal je lastovitost Austrije ljeta 1815. — Rudnik je od ishoda proti zahodu 3300 metrov dugi, a od severa protijugu 1200 metrov, glubljinu mu dosegne do 400 metrov. Sol se izkapa vu 7 spratovah (kondignacijah); prvi se nahadja vu glubljinu od 60 metrov. Delavci (težaki) trgaju sol željeznim orudjem vu velike komade, a samo na mčstih ostavljaju čle stupe, da im se bčlne n poruše. Tim načinom postali su silni ganjki i prestrane

biže (sobe). Sol se prevaži črez rudnik konjima, koji redko kada na svčtlo iz- hadjaju, pak ipak dobro se zdrže. Vidi im se to na lepoj dlaki i na čvrstom mesu. Vnogi iz okolice navadni su svoje konje, kada im omrsave, pustifi na neko vrčme dolji vu solnik, gde se oporave i otuste. da ih onda leže prodati mogu. Delavci su malone vsi blčdoga lica, ali čvrstih živcov.

Vu rudnik vodi sa površine trinajst prekopah. Dve prekopa leže vu samom mčstu Velički, jednim idu činovniki, a drugim delavci vu solnik. Jeden prekop služi kakti raufang za podzemne kovačnice, a četiri su za dopremanje vode. Vu ne kojih prekopih vodiju štenge od slankame- na vu do'ne kondignacije, doklam se vu drugih opet ljudi spuštaju na vužetih. Dojduci vu prvu kondignaciju, odmah se opira čovčku ljepi pogled. Ponajpr je sretne malu kapelicu svetoga Antuna. Ona je vsa od soli. Oltar, svččnjaki, svctci, bčlne, vse je od najljepše soli. Malo dalje vu istoj kondignaciji leži velika palača vredjena za zabave i plesa. Stupovi prestor za muziku i ogromno veliki viseći svetil- njak vse je to od prozirne soli. Črez sol- nik predira navčk po nekaj vode, a vsa ova voda skup se spravija vu dvč prostori- je vu glubljinu od 160 metrov i stvarja tu mala slana jezera, po kojih se moči na mali brodičih voziti. Zvun spomenutih prestorijah ima jošo vnoغو drugih kak su vsake tele palače, magazini, kvartiri, verk- štiti, štale za konje, a vsigdi ima ljepih umotvorinah i kinčov od kamene soli, kojim se čovčk čuditi mora. Na ljeto ko- paju ovdj preko 78.000.000 kilogramah soli, a solnik je ovdj tak bogat, da se bude vu njem moglo morti još 1000 ljet delati.

Zvun toga veličajnoža soloika, koji je na svčtkom glasu obiluje na a monarhija i sa vnoغو drugih, od kojih je spomenka vredna onaj kod Ausea vu Štajerskoj. Halajna vu Šaleburžkoj, austrijske solne pokrajine Ha'a vu Tirolskoj, kod Sivara vu Magjarskoj i t. d.

Pak da vsa ta vrela kuhinjske soli nestaju nam je ipak nebi zmenjkalo, ar je ima jako vnoغو vu morju raztopljene poleg još druge soli kak n pr. klormagne- ziu n, gips, magnezijev sulfat i, t. d. Kada izparimo morskou vodu, ostanu nam te soli kakti talog, i to one soli, koje se najleže tope, ter se najteže stalože sunčanom toplinom; doklam one, koje se teže raztapaju ter se leže na dno obore. Taj prirodni zakon pruža nam priliku, kakmo remo iz morske voče jednostavnim i fal načinom čistu kuhinjsku sol dobiti.

Nemaju vsa morja vu sebi jednaku vnožinu raztopivih krutih tvari, tak n. pr. ima Mrtvo morje vu 100 čelov 22 čela

raztopljenih soli, anda je tak težka ta morska voda, da na njoj čovčk potonuti nemore; na njoj i asfalt (neka tvar spo- dozna po svom sustavu katranu, koja se rabi za taracanje) plava; Atlantički ocean ima 35 Sredozemno morje 3-3, Severno morje 3-3, Istočno morje 1-8, Črno morje 1-8, Kaspijsko morje 0.63, dč'a raztopljene krutnine. Kak vidimo vnožina raztopljenih solih vu morju stoji do toga, dali one leži vu vručem ili hladnom podnebjju; a zvun toga i do vnožine sladke vode, koja vu morje teče. Stoga primjerice Kaspijsko i Črno morje imaju malu količinu raztopivih tvari, jer vu jedno i drugo morje uteče vnožina kaj velikih kaj mljih pritokah, a i onak su napram ostalim morjima razmerno malena.

Dobivamo još sol iz slanij zviranjkov. Tu se izplačuje vaditi sol, ako zviranjek ima na 100 kitograma vode 8 kilograma soli. Voda se iz tih slanij zviranjkov napuša na drobno granje i trn e, na kojih dolji kaplje, i to zato da bude još slaneša, ar se kapanjem izpari jedon čel vode, a prokapanu voda zviranjka ima onda vise percentov kuhinjske soli vu sebi. Zasičeni taj zviranjek solu navadja se vu plitke prestrane kade, vu kojih se grijanjem sol kak bčla kora vlovi.

Slanij zviranjkov ima i vu Dolnjoj i Gornjoj Tuzli vu Bosni. Austrija je naci- nila vu Siminu Hanu veliku fabriku soli, koja je vredna 250 jezer for. Ovdj se slana voda navadja čevima iz Gornje Tuzle do te solane. Na 100 litrah vode ima do 20 kilograma soli. Još je vekušu fabriku zezidala naša država vu Dolnjoj Tuzli. Zbog te soli i lapora ide sada željeznica iz Doboja do Simina Hana. Ljudi, koji su ondj bili, veliju, da su ondj vsi zviranjki slani, pak da treba duže vremena, dok se privčiju piti onu vodu. Na Trnovcu, brega dolnotuzlanskom, namerili su se i na kamenu sol.

Vsa sol, koja se dobiva vu na'oj mo- narhiji, vu orsačkih je rukah; najfaleša je morska, onda dojde kamenata, a naj- dražeša je sol dobivena iz zviranjkov, ar je najvećsi strošek kod izdelavanja. Našega ors- ga košta 56 kilograma morske soli 10 krajcarov, kamenata soli 20 krajcarov, zviranjka sol 55 krajcarov. Počem mi ju kupujemo, vsaki od vas najbolje zna. Spomenuti mi je, da je Cis'ajtanija ljeta 1870, 1871 i 1872 dobila od prilike čistoga dohodka 16 milijunah forinti.

Iz vsega vidimo da je sol n'ijpotrebneša ruda za čovčka, s njom se more jedino još uzporediti lapor i željezo. E pak onaj narod, koji toga trojaga dosta ima, taj bude za sigurno vu vsakom pogledu napredneši mogel biti od onoga koji samo recimo zlato i srebro izkapa. Ov vse svoje zlato i srebro bude moral davati vu za-

měnu za sol, lapör i željezo, ter bude tak vse njegovo bogatstvo malo po malo preslo k onomu narodu, koji si je zamazal ruke vugljenom, željezom, ili si je ribal znojno čelo prgotavljanjem soli. Bogatstvo zlata i srebra pruža — a malim izuzetkom — priliku, da se vu narod zavleče nedelanje, razspisnost i druge zločestoće. Posljedica pako je toga, da takov narod mora prvije ili kesneše vu vzem natražke iti. Doklam onaj narod, koji si spravi svoj imetek vu znoj u lica svoga — kak vele : krvavo, taj mora napredovati, ter netreba da zdvaja ! Ako si i nikaj nije preskrbel, samo kaj se je mukom prehranil, ostavil je barem narodu svomu kakti kinča najplemeneteše dare Boga stvoitelja : zdravo odvečto, poštena sraa ; željezne živce i osoljene pameti. Ako otcu sunce zasvětilo nije, hoće za sigurno sinu ar Bog pravicu ljubi !

IZ POVESTI MAGJARSKE.

XIV.

Zadnjič bil je mogući Ivan Zá p o l j a Erdeljski vojvoda skitajučega puča ovoga raztirati. Poradi ove bune plakali su se zubko muži, budući su na vikivčno suzanjstvo zahičeni bili. Službe nisu obnasati mogli, niti jim je dopušćeno bjlo z-jednoga mesta vu drugu se preseljiti. Zapolja dal je i Dožu prijeti, željeznoga tronusa napraviti, i njega na razbježeni tronus posaditi, gde je vu neizmernoj muki vumrl ; i tělo z zarcim željeznom razngati je zapvedal. Vladanje Vladislava znamenito je još i od toga, da ja ped njim Š t e f a n V e r b ő c i najveći ošački sudec, i za vezda još tak glasovitu vu trih svezakah sastojću knjiga pravicaah sastavil. Nasladnik bil mu sin

II. Ljudevit (1516—1526), koj je bil još melodoben, i zato se ravnanje orsaga na tri velikaše naslonilo. Izmed ovib Gj u r a brandenburški grof ; poradi svojega hudoga odhranjenja, pokvaril je čudorednosti 10 let staroga kraljevskoga sinč a na toliko, da je on za zlo prijel, ako su ga vu poslu orseć koga ravnanja izpitavali. Poleg toga anda delali su velikaši to, kaj su sami hoteli, — nisu plaćali štibru, kraljevske dohodke razde lili su med se na toliko, da je kralj budući bez obskrbitelja vnuogo krat na obučne imel penez, — a za jednoga k lovu plikladnoga sokola je 40 jezer cekinov dati mogel. Podpomagalo je težkoću i to : da je Ljudevit poslanika turskoga za špiona držal, vloviti i z-klati dal.

Zbog toga zroka S o l i m a n II. vitezki sultan turski razjarjeni, navalil je vu magjarski orsag s 200 jezer vojskom i 300 štukih. Zabadava se je nosila po orsagu krvava sablja, kralj — je ne bil mogući proti tolikoj vnožini Turčina od 26 jezer vojnikah više skupiti. Vodjenje magjarske vojske predano bilo je nadbiškpu iz Kaloče Pavlu Tomori. Ov nit je ne počekal približavajuću pomoću vojsku Z a p o l j e i F r a n g e p a n a, stupil je pred neizmernu čedu neprijateljsku. Turčini željeći Magjare bliže k štukom svojim dovariti, tak su se činili — kak da bi popušćili, — nego jim ie i ova zanjka zrečno služila.

KAJ JE NOVOGA ?

Evropejske vojske.

Jeden soldački pisec izdal je ovih dne-vov studiju o oboružanom miru ter joj do-dal tabelu, iz koje se razabire, da je Evropa

mala ljeta 1869. samo 7 milijuna soldatov, da ih ima ljeta 1892. 12 i pol milijuna i da ih bude imala ljeta 1900. 22 i pol milijuna. Evropejske se vojske redaju ovak :

	ljeta 1892.	ljeta 1900.
Franczka	2,500.000	5,000.000.
Rusija	2,451.000	4,350.000.
Nemačka (Prajzka)	2,417.000	4.000.000.
Italija	1,514.000	2,236.000
Austro-Magjarska	1,050.000	1,900.000.
Tarska	700.000	1,150.000
Englezka	942.000	800.000
Španjolska	300.000	602.000
Svedska i Norvežka	270.000	510.000
Švajcarska	212.000	489.000.
Rumunjska	153.000	280.000
Belgija	128.000	258.000.
Holandije	110.000	200.000
Srbija	80.000	185.000.
Portugalska	80.000	180.000.
Bugarska	70.000	180.000.
Grčka	70.000	154.000.
Danska	61.000	91.000.
Črnagora	55.000	55.000.

Ljeta 1870. iznosil je budget svih evropejskih vojskah tri milijarde, — ljeta 1892. pet milijardah.

Stroški zemeljske obrane.

Stroški zemeljske obrane iznose ljeta 1892—93 vu Franczkoj 211, vu Englezkoj 174, vu Prajknoj 139, vu Italiji 9, vu Austro-Magjarskoj 76 markah po duši ; — porezi (štibre) izuose po duši vu Franczkoj 58.1, vu Englezkoj 39, vu Italiji 32.3, vu Austro-Magjarskoj 28.2, vu Prajknoj 26.6 markah. To istom izvoru iznosili su stroški za zemeljsku obranu, vojsku i pomorstvo skupa ljeta 1892—93 vu Englezkoj 369, vu Rusiji 28.7, vu Franczkoj 27.1, vu Italiji 22.4, vu Prajknoj 10.8, a vu Austro-Magjarskoj 17.6 procentamov celokupnoga proračuna. Izdatki za interese i odplatu orsećkog duga izkali (potrebuvali) su vu Italiji 43.8, vu Austro-Magjarskoj 29.3, vu Franczkoj 28.4, vu Englezkoj 27.8, vu Rusiji 25.7 i vu Prajknoj 12.9 procentumov celokupneg proračuna.

Evropejski vladari.

Gotajski dvorski kalendar nabraja za tekuće ljetu 1893 — 40 vladaju th evropskih ludaveov i to : 38 mužkih i 2 ženska (kraljica Viktorija i kraljica Vilemina ni zozemska). Po titulušu dčle se ti ladavci ovak : Prvi je rimski otec papa, 4 su cesari, 14 je kraljov, 7 velevojvodah, 4 su vojvode i 10 knezov. Po ljetah ladanja najstareša je kraljica Viktorija, koji sedi na englezkom tronusu od 20. juniša 1837., anda već 56. ljeta. Za njom sledje : Ernst II. vojvoda Sachen Coburg-Gothski, koji lada 49, Juraj Viktor knez od Waldecka, koji lada 48 i cesar-kralj Ferenc Jožef I, koji lada 45 ljet. Po ladanju (kraljuvanju) najmlajši je Ernst Ljudevit, velevojvoda hesenski od 13. marciša 1892. Od kraljov vladaju rajduže grčki kralj Gjuro i njegov otec, danski kralj Kristian IX 30 ljet. — Leopold II. belgijanski vlada 28 ljetu, — Karol I. rumunjski 27, Oskar II: svedsko-norvežski 21., — Albert saski 20., — Abdul Hamid turski sultan (cesar) 17., — Humbert I talijanski 15, — papa Leon XIII. 15, — car Aleksander III. ruski 12., — Alfonso XIII. španjolski 7, — Otto I. bavarski 7, cesar Vilim II. njemački (prajzki) 5., — Aleksandr I. srbski 4., — Karios I. portugalski, 4., — Vilemina nizozemska 3. i Vilim II. württemberški 2. ljeta. Najstareši

se je podigel na tronus Adolf velevojvoda luksenburški sa 73 ljeta (23. novembra 1890), a najmlajši Alfonso XIII. postumus, kralj španjolski, koji je na dan svoga poroda preglašen za kralja. Na mjesto malodobnih kraljov vlada vu Španjolskoj kraljica regentica Marija Kristina, vu Nizozemskoj kraljica regentica Ema, vu Srbiji regenti Ristić i Bslimarković, a vu Bavarskoj na mjesto noroga kralja Otta, princz regent Luitpold. Po dobi redaju se evropski ladavci ovak : Najstareši je papa Leon XIII., koj je 83 ljet star. Za njim sledje kak najstareši Adolf velevojvoda luksemburški i Adolf knez Schaumburg Lippe vsa 76 ljet star. Ostali cesari i kralji redaju se ovak : Kristian IX ima 75 ljet, Viktorija 74, Albeut saski 65, Oskar II. 64, Ferencz Jožef I. 63, Leopold II. 58, Karol I. rumunski 54, sultan Abdul Hamid 51, Umberto I. 49, Aleksander III. 48, Gjuro I. 47, Vilim II. Württemberški 45, Otto I. 45, cesar Vilim II. 34, Karlos I. 30, Aleksander I. srbski 17, Vilemina 13, Alfonso XIII. 7 ljet.

Kraljica vu Španjolskoj.

Njezino Veličanstvo kraljica Jajzabeta putuje sada po Španjolskoj. Pred ndkolikimi dnevi prispela je iz Velencije vu Granadu i Malagu, a zatim je na damšifa „Miramar“ odputovala vu Kadiks i Lisabon, odkud bude krenula na Medeiru.

Večno svétlo vu stolnoj cirкви vu Solno-gradu.

Saleburške novine pripovjčaju sljedeći zanimivi dogodaj : Vu zadnje vrėme našli su, redovito vsako jutro „večno svétlo“ (vampulica pred velikim oltarom) pred glav-nim oltarom vgašenu, a vampulicu prazna. Mislilo se, da sakristan (zvonar) ulje rabi za seba, pak su ga hoteli odпустiti (službe rošiti), pak makar je dokazival da je ne-dužen. Napokon odlučili su stvar još jenkrat preizkati. Stolni dekan sel je neopazen vu jeinu klup presbiterija — ali se je ljudski začudil, kad se je oko desete vure na večer po vužu, na kojem visi vampulica, spustil ogromno veliki štakor, izpil je za čis ulje iz vampulice, a za tim se opet istim putem povrnul vu svoju rezidenciju na najže.

Kaj vele razni narodi kad gdo vumre.

Francez pita : „Kuliko je ljet bil star ?“
 Talijan giblje s rameni i veli : „Si-romak.“
 Horvat zdihava : „Uh ali je srećen ! Ve već nebude moral delati.“
 Englianec : „Na kuliko se asekuriral ?“
 Nemec : „Od česa je ipak vumrl ?“
 Židov : „Kuliko je imetka ostavil ?“

Potres.

Kak iz San Francisca javljaju uništil je potres skorom čoji varaš La Union. Vekši dčl hižah zruseu je, a ostale su tak popucale, da se nemre vu njih stanovati. Vnuogo ljudih ostalo je mrtvo.

Magjarska zemalska izložba.

Minister trgovine Lukács podnesel je magjarskomu orsaćkomu spravišću (sabora) zakonsku osnovu, kojom se snovana magjarska orsačka izložba odgadjja (prenaša) od ljeta 1895 na 1896. Orsag bude doprineesl kakti garancijski fond 1 milijun forinti, i to ljeta 1893 100.000 forinti, 1894. ljeta 200.000

forinti, 1895. ljeta 600.000 forinti i 1896. ljeta 100.000 for. Stroški izlozbe proračunani su na 2,962.042 forinta, a dohodki na 2,800,000 forinti. — Po vsjoj priliki budu i dohodki i izdatki vekši.

Ruski orsački proračun.

Orsački proračun za ljeto 1893. izkazuje redoviti prihod sa 961,222.143 rublja, izvanredni prihodi sa 74,236.242 rublja. Redoviti izdatki proračunani su na 947,690,385 rubljah, a izvanredni na 92,768.000 rublja. Na proti ljetu 1892. skupni prihod je vekši za 149,423.604 rublja, a razhod za 75,155.319 rublja.

Stari srebrni penaz.

Kak je poznato i višeput javljeno, imel se je po nalogu obedveh ministrov financije vu obedveh polovicah austro-magjarske monarkije do 31. decembra 1892. iz prometa povleći ves stari srebrni penaz. Od toga dneva neprimaju orsačke blagajne (kase) porenzi uredi i kovnice penaz ni pod kojim pogodbom ove stare srebrnjake: Komade po dve forinta ili škude (vrédnost 2 for. 10 kr.); komade po 1 for. ili 1/2 škude (1 for. 5 kr.), komade po novšim kovanju po 1/3 for. ili cvančiga i lire austrijanske (85 kr.); komade staresega kovanja po 1/3 for. ili cvančige od 34 kr.; komade po 1/6 for. ili po 10 krajcarah i 1/2 lire od 17 kr.; komadah po 1/12 for. ili 5 krajcarah i 1/4 lire sa 18 1/2 kr.; komadah po 1/20 for. ili po 3 krajcara sa 5 kr.; krunake talire sa po 2 for. 30 kr. i pol krunskoga talira 1 for. 12 kr.; 1/4 krunskoga talira po 55 kr. Ista odredba proteže se na ov srebrni drobni penaz po 6 krajcarah srebra, koji je na temelju zak. čl. XXIV. ev 1870. dodate povlečen nu koji se je do 31. decembra 1892. uz naknadu vrédnosti tvari još prijemal. Tak zvani „Levatinski taliri“ sa kovom od ljeta 1780., koji nose popraje carice i kraljice Marije Terezije. kojih je zakonita platežna moć prestala, nemogu se od strane orsačkih kasa niti kakti platež prijeti, niti odkupiti. Po naredbi magjarskoga ministra financijah odpremali su kr. porenzi uredi vu Horvatskoj i Slavoniji izvan porabe stavljeni srbrni penaz neposredno kraljevskoj kovnici penaz vu Kremnici i to tečajem mēseca unisli do 5. dana sljedećega mēseca Poštom odpremila je kraljevaka orsačka kasa vu Zagrebu toga starog novca: vu septembru prešestnoga ljeta skupa za 2431 for. 22 kr., vu oktobru skupa za 5932 for. 12 kr., vu novembru skupa za 9575 for. 68 i pol kr., vu decembru skupa za 35,170 for., koncem decembra skupa za 77,970 for., i vu januaru ovoga ljeta ukupnu za 83,240 for. 91 kr., — vse skupa 214,319 for. 93 i pol krajcara. Kak se vidi, bilo je vu Horvatskoj i Slavoniji prilično starog novca, ar ovo je samo jeden del čele zalih, pokedob su vsi provincijalni porenzi uredi izmenjene penaze izrav potiljali vu Kremnici.

Nekaj za kratek čas.

Vlovili su jednu zenu, koja se je rado kradjom zanimala, i dopelali su ju pred sud. Sudec: „Od česa vi živite?“ Maroča: „Od ručnooga posla,“ prosim ponizno. Mara: Jesi li čula, da se je zidar Antan zrušil s krova, ter da je s mēsta ostal mrtev.

Jana: A, a, siromak, vezda mi je jasno, zakaj je zadujih nekoliko dnevo bil navék tak bled i slab.

(Soldat na manevru). — Prosim malo ognja!

Kapitan pruži cigaru: — Na! ali da smo vu Prajkvoj nebi ti potrebuval ognja od svojega kapitana.

— Eh! nebi oni vu Prajkvoj ni bili kapitan.

LOTERIJA. Graz 14-ga januara 1893. **75 30 1 59 43**

Cena žitka. — Gabona arak.

1 m. mázsa. — 1 m. cent.		frt	kr.
Buz	Pšenica	6	50
Zab	Zob	5	30
Rozs	Hrž	5	50
Kukuricza ó	Kuruza stari	4	70
„ „ uj	„ „ novi	4	50
Árpa	Ječmen	5	—
Fehér bab	Grah beli	5	—
Sárga „	„ žuti	4	—
Vegyés „	„ zmēšan	4	—

4598 tk. 899.

Arverési hirdetmény.

A perlaki kir. járásbiróság, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a kir. kincstár végrehajthatóak — Poszavecz Margit özv.

Homorczy Györgyné alsó-mihályoveczy volt lakós végrehajtást szenvedett elleni végrehajtési ügyében 81 fjt 94 kr. tőke, ebből 75 fjt 19 kr. után 1891. évi január hó 1-és napjától járó 6%, kamatai 9 fjt 29 kr. már megállapított és ezuttal 6 fjt 85 krban megállapított költségek behajtása céljából a nagykanizsai kir. törvényszék [perlaki kir. járásbiróság területén fekvő Alsó Mihályovecz községi 125. szajkben A I. 1—5. sor 211 984 1751 1877 és 1891. hrsz. a. foglalt ingatlanoknak ugy az szokhoz tartozó legelő illetménynek végrehajtást szenvedett nevén álló 1/4 része 395 fjt becsértében Alsó-Mihályovecz község házánál

1893. évi február hó 13-ik napján d. s. 10 órakor megtartandó nyilvános árverésen elfognak adadni Kikáltási ár a fentebb kitett becsár.

Árverezni szándékozik tartoznak a becsár 10%.-át készpénzben vagy óvadékképes érték-papirban kiküldött kezéhez letenni. — Vevő köteles a vételért 3 egyenlő részletben még pedig az első az árverés jogerő emelkedésétől számított 15 nap alatt a másodikat ugyanattól 30 nap alatt, a harmadikat ugyanattól 45 nap alatt minden egyes részlet után az árverés napjától számítandó 6% kamatokkal az árverési feltételekben meghatározott helyi és módozatok szerint lefizetni. — Ezen hirdetmény kibocsájtásával egyidejűleg megállapított árverési feltételek a perlaki kir. járásbiróság telekkönyvi osztályánál és Alsó-Mihályovecz község előjáróságánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. 757

Ki a test egészségére és szépségére súlyt fektet, az használja:

DR. POPP J.

világhírű különlegességeit, u. m.

- Dr. Popp-féle Anatherin száizv** a legjobb és legkedveltebb száizv a világon a 50 kr., 1 fjt és 1 fjt 50 kr.
- Dr. Popp fogpora és fogpasztája** a legjobb és legkedveltebb fogtisztító szer, a 63 kr., 70 kr. 35 kr.
- Popp-féle violet-soap** csodálatos illattal, tisztaságával és finomságával a legkedveltebb toillette-szappan, a 50 kr.
- Poudre Popp** a legfinomabb és legjobb arczpor éjjelre és nappalra (fehér-, rózsas- és rachel-szinben), a 1 fjt 50 kr.
- Popp-féle Odaline des Indes** Indiából importálva, a legjobb durva vagy lepedt bőr ellen, jobb s glycerinnél, a 1 fjt.
- Popp-féle Excelsior (Hair Wasch)** kedvelt hajmosószer, mely a korpa képződését teljesen megakadályozza, a 90 kr.
- Eau de toilette Popp.** Ezen toillette-viz üdítőleg, enyhítőleg hat, használata szinte nélkülözhetlen, a 1 fjt.
- Damara és Essence of Coelogna.** Mind két illatszert, mint különös tulajdonságut ajánlhatjuk.

Essence concentre Damara-t melynél az odeur redkívül kedves bouquet-t képez és az *Essence concentre Coeliginátt*, orchidee-ből nyerve, álta'am preparálva hathatós kellemes illattal *Extraits concentres harangvirága, Heliotrope blanc-ja, Marechal Niel rózsája, Aranylilioma, Beau d'Espagne-ja, Popp's Maigläckchen, Popp Lilas blanc-ja.* (Weiser Flieder.) *Gan de Cologne russe, Gan de Cologne Maigläckchen.*

Dr. Popp hajfestőszerét. A Dr. Popp féle Eau Japonaise gyorsan hat arra nézve, hogy a legvilágosabb barna haját a legsötétebb feketére szinezze, a Fontaine Jouvence pedig arra nézve, egy sötétes haját szőkére, vagy aranyozókere változtatasson. Teljesen ártalmatlan.

Gyártmányaim vásárlásánál mindig tessék figyelni a czégre:

POPP J. G.

cs. és kir. osztr. és görög kir. udvari szállító Bécsben, I. Bognergasse 2 Páris és New-Yok.

KAPHATÓ CSÁKTORNYÁN: Göncz L.-né gyógyszerertában, Strahia testvér, Kárász O. F. és Gráner testvér urak tüzletében. PERLAKON: Sipos K. ur gyógyszerertában. N. KANIZSÁN: Bellus gyógyszerész és PRÁGER gyógyszerertában, valamint minden gyógyfű és illatszertüzletben Magyarországon.

Mindig Dr. Popp-féle készítmény kérendő!

A csáktornyai takarékpénztár részvénytársulat

t. cz. részvényesei 1893 évi január hó 30-án délután 4 órakor Csáktornyan, a társulat saját házában tartandó

XXI. RENDES KÖZGYÜLÉSRE

tisztelettel meghivatnak.

Tanácskozási tárgyainak sorrendje:

- a) Elnöki megnyitás.
  - b) A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére 2 részvényes kijelölése.
  - c) Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentésének felolvasása és a felülvizsgált évi számadások feletti határozat-hozatal és a felmentvény megadása
  - d) Határozathozatal a tiszta jövedelem mikénti felosztása iránt.
  - e) Jelentés a szövetkezeti állományról.
  - f) az igazgató és aligazgató, 6 igazgatósági tag és a felügyelő bizottság megválasztása.
  - g) Löbl Jakab volt takarékpénztári könyvelő özvegyének kegydíjazása.
  - h) Netáni indítványok.
- Csáktornyan, 1893. évi január hó 7-én.

Az igazgatóság.

42. §. A tanácskozási és szavazási jogot a közgyűlésben minden részvényes személyesen vagy törvényes meghatalmazottja (41. §) által gyakorolhatja; de ezen jog gyakorolhatására megkívánatik hogy a részvényes legalább 20 éves és részvénye a közgyűlés előtt legalább 2 hét óta a társulat könyvében az ő nevére legyen beírva és végre, hogy az szintén a közgyűlést 3 nappal megelőzőleg, azaz 1893. évi január hó 27-ig az intézet pénztárába letétessék.

Meghatalmazások csak részvényesek nevére állíthatók ki

A megvizsgált évi számadások, az üzleti jelentés és a felügyelő bizottság jelentése a társulat üzleti helyiségében a közgyűlést 14 nappal megelőzőleg a részvényesek által betekínthetők.

751 2-2.

A Csáktornyan székelő

muraközi takarékpénztár részvény-társaság

1893. évi február hó 16-án délután 3 órakor saját helyiségében

XII. RENDES KÖZGYÜLÉSÉT

tartja meg, melyre a t. részvényesek ezennel meghivatnak.

NAPIREND:

1. A gyűlés megnyitása az elnök által.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése.
3. A zárszámla beértesztése s e fölötti határozat. A mérleg jóváhagyása. Az osztalékok megatározása és a felmentvény megadása.
4. Az elnök, igazgató, aligazgató, négy igazgatósági tag és a felügyelő-bizottság megválasztása.*)
5. Netáni indítványok.
6. A jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes tagnak megválasztása.

AZ IGAZGATÓSÁG.

*) 59. §. A tanácskozási és szavazási jogot a közgyűlésben minden részvényes személyesen gyakorolhatja, de ezen jog gyakorolhatására megkívánatik, hogy a részvényes legalább 20 éves és részvénye a közgyűlés előtt legalább 4 hét óta a társaság könyveiben az ő nevére legyen beírva és végre, hogy szintén a közgyűlést 3 nappal megelőzőleg az intézet pénztárába letétessék.

A választási jog azonban nemcsak személyesen, hanem a távollévők által is gyakorolható t. i. a meg nem jelenő részvényes egy másik részvényest szavazatának gyakorlására különösen felhatalmazhat; azonban szintén szükséges, hogy az ily megbízott által szavazó részvényes legalább 20 éves legyen és részvénye 4 héttel a közgyűlés előtt a társaság könyveiben az ő nevére legyen beírva.

Meghatalmazványok csak részvényesek nevére állíthatók ki.

752 2-3.

Arverési hirdetményi kivonat.

A csáktornyai kr. járásbíróág miut te
létkönyvi hatóság közhírré tesz hogy az
államkincstár végrehajthatónak Legin Imre
végrehajtást szenvedő elleni 50 frt 46 kr.
tőkekövetelés és járulékaí iránti végrehajtási
ügyében a nagykanizsai kir. törvényszék (a
csáktornyai kir. járásbíróág) területén lévő
dráva-szt.-mihályi 7 tk. 228 hrsz. a. ingatlan
361 frt; 244 hrsz. a. 70 frt; 275 hrsz. a.
83 frt és 775 hrsz. a. 63 frt becsértékben
az árverést ezennel megállapított kikiáltási
árban elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt
ingatlan az 1893. évi február hó 13. ik napján
előtölt 10 órákor a Dráva-Szt.-Mihály község
bíró házánál megtartandó nyilvános árverésen
a megállapított kikiáltási áron alól is eladat
ni fog.

Árverezni szándékozők tartoznak az
ingatlanok becsárának 10 %-át készpénzben
avagy az 1881. LX. t.-cz 42. §-ában jelzett
árfolyammal számított és az 1881. november
hó 1. én 3333. szám a. kelt igazságügym.
rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes ér-
tékpapírban a kikiáltott kezéhez letenni avagy
az 1881. LX. t.-cz. 170. § a értelmében a
bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelye-
zéséről kiállított szabályszerű elismervényt
átvizsgáltatni.

Kelt Csáktornyan 1892. évi december
hó 3. napján.

756 1-1.

A
meghülés által keletkezett betegségek legna-
gyobb része, nagyon könnyen volna megelőz-
hető alkalmas házi szerek azonnali alkalmazása
által. A Horgony-Pain-Expeller ily esetekben a

legjobb bedörzsölés.

Hasonló jó eredményre használható eszű,
köszvény és tagszagutás, valamint fejfájás hát-
fajdalmak, csípőfajdalmak stb. ellen és majd-
nem minden háztartásban készleten van. Ezen
szer 40 kros, 70 kros és 1 frt 20 kros üve-
gekben majdnem minden gyógyszerárban kap-
ható. Minthogy értéktelen utazatok is létez-
nek, kifejezetten:

a Richter féle Horgony-Pain-Expeller
kérendő.

Eredeti párisi

gummi és halhólyag

felülmúlhatlan kitűnő minőségben tuezatja 1,
2, 3, 4, 5, 6, 7 és 8 frt. Megrendeléseket pon-
tosan eszközöl 694 6-26.

REIF J., specialista, BÉCS,

IV., Margarethenstrasse 7,

első és legismertebb cég e szakmában. Leg-
jobb és legszolidabb kiszolgálás. Teljes árjegy-
zések ingyen és bérmentve küldetnek.

Eladó bor

600 hektoliter ó- és új bor — $\frac{3}{4}$ része fehér, $\frac{1}{4}$ része
vörös — Varasd-Töplícen a káptalani uradalomnál — eladó,
mégpedig e bor mennyiség több partie-ban is, sőt herdon-
kint 10 hektoliter mennyiségtől kezdve felfelé — megvehető.
Az árakat és egyéb felvilágosítást ugyanott megadja a tiszt-
tartóság.

Varasd-Töplíc, 1892. december 15-én.

Czanyuga Ágoston,

uradalmi tisztartó.

728 6-6.

Gróf Esterházy cognac

mely tiszta borból készül s ezért a közönség legkedveltebb itala

 mindenütt kapható.

Csáktornyan kapható: Graner testvérek és Sztrahia testvérek urak, Perlakon pedig: Kramarits V. úr üzletében.

Központi iroda: Budapesten, k. vacsi-út 23.

565 22-30

5%-os 1860-iki sorsjegyek.
Sorozat huzás
február 1-én.

Vásárol és elad mindennemű
értékpapírokat, u. m. sors-
jegyeket, járadékokat zálog-
leveket, részvények és köl-
csönöket ugyszintén arany és
ezüst pénzeket.

**Nyereségjegyek és sors-
jegy-nyeremények** beváltatnak.

CONVERSIO alá eső értékek becsérelését a LEGMÉLTÁNYOSABB FÖLTÉTELEK mellett közvetlenül
Árfolyamon kívül helyezett EZÜSTPÉNZEKÉRT a legmagasabb árakat fizetjük.

Jósziv sorsjegyek.
Főnyeremény 10.000 frt
Huzása február 15-én.

Bank és váltóüzlet
Grünwald és Schwarz

Varazsdon, bolt-utca.

Bank és váltóüzlet
Grünwald és Schwarz

Varazsdon, bolt-utca.

Olasz vörös kereszt sorsjegyek.
Főnyeremény 50.000 lira.
Huzás február 1-én.

Kölesön értékpapírokra teljes
árfolyamértékig.

Sorsjegyek eladása részletfizetésre.

Igérvények minden huzáshoz
Tőzsdei ügyletek közvetít-
tetnek.

Sorsolási veszteségek ellen való
biztosítás.

Kisorsolandó értékek nyilvántartása.

3%-os földhitel sorsjegyek I. em.
Főnyeremény 45.000 frt.
Huzás február 15-én.
Igérvény 1-25 frt és 50 kr. bétveg

Tudakozódásokra pontosan felelünk és minden megbízást a legméltányosabban eszközölünk.